

הורים וילדים תנ"ך יחדיו לומדים

לְמוֹד שְׁבוּעוֹת תשפ"ד
מִגִּלַּת רוּת

פָּרָק א

מִשְׁפַּחַת אֱלִימֶלֶךְ בְּשֻׁדָּה מוֹאָב

?

1. בְּאִיזוֹ אֶרֶץ הָיָה רַעֲבָ?
2. כִּמָּה בָּנִים הָיוּ לְאַלְמִלֶּךְ וְנַעֲמִי?
3. מֵאִיזָה עִם הָיוּ הַנָּשִׁים שֶׁנִּשְׁאָאוּ
בְּנֵי אֲלִימֶלֶךְ אַחֵר מוֹתוֹ?
4. כִּמָּה שָׁנִים גָּרָה נַעֲמִי בְּמוֹאָב?
5. לְדַעְתְּכֶם, מְדוּעַ אַחֲרֵי מוֹת
אֲלִימֶלֶךְ לֹא חֲזָרָה נַעֲמִי
לְבֵית לַחֶם?

מִדּוּעַ אֵי אִפְשָׁר לִפְרֹשׁ
אֶת הַמֶּלֶה "אִפְרָתִים" בָּאֵן
בְּמִשְׁמַעוֹת שֶׁל אֲנָשִׁים
מִשְׁבֵּט אִפְרָיִם?

אִינְנוּ יוֹדְעִים אִם הָיוּ עוֹד רַבִּים
מִיִּשְׂרָאֵל שֶׁבָּרְחוּ לְמוֹאָב בְּעַת
הָרָעָב. מָה הָיָה מִיחָד בְּאֵלִמְלָךְ
שֶׁבְּרִיחָתוֹ לְמוֹאָב
הִיְתָה מִשְׁמַעוּתִית יוֹתֵר
מִשָּׁל כָּל אָדָם אַחֵר?

מִשְׁפַּחַת אֱלִימֶלֶךְ יוֹרְדַת לְמוֹאָב

א וַיְהִי בַיּוֹם שֶׁפֶט הַשְּׁפָטִים {לְפָנָיו תְּקוּפַת שְׁאוֹל הַמָּלְאךְ}, וַיְהִי רָעֵב בְּאֶרֶץ, וַיֵּלֶךְ אִישׁ מִבֵּית לָחֶם {שֶׁבִנְחָנֶלֶת שֶׁבֶט} יְהוּדָה לָגוּר בְּשָׂדֵי {בְּאֶרֶץ} מוֹאָב, הוּא וְאִשְׁתּוֹ וּשְׁנֵי בָנָיו. **ב** וְשֵׁם הָאִישׁ: אֵלִימֶלֶךְ, וְשֵׁם אִשְׁתּוֹ: נַעֲמִי, וְשֵׁם שְׁנֵי בָנָיו: מַחֲלֹן וְכִלְיוֹן, אֶפְרַתִּים {אֲנָשִׁים חֲשׁוּבִים}, מִבֵּית לָחֶם יְהוּדָה, וַיָּבֹאוּ שָׂדֵי מוֹאָב, וַיְהִיו שָׁם.

ג וַיָּמָת אֵלִימֶלֶךְ אִישׁ {בַּעֲלָה שָׁל} נַעֲמִי, וַתִּשְׁאָר הִיא וּשְׁנֵי בָנֶיהָ. **ד** וַיִּשְׁאוּ לָהֶם נָשִׁים מֵאֲבִיּוֹת, שֵׁם הָאֶחָת {אִשֶּׁת כִּלְיוֹן}: עֲרֻפָּה, וְשֵׁם הַשֵּׁנִית {אִשֶּׁת מַחֲלֹן}: רֹוּת, וַיִּשְׁבוּ {וַיִּגְדְּלוּ} שָׁם כְּעֶשֶׂר שָׁנִים.

ה וַיָּמָתוּ גַם שְׁנֵיהֶם, מַחֲלֹן וְכִלְיוֹן, וַתִּשְׁאָר הָאִשָּׁה {כְּבֵדָה} מִשְׁנֵי יְלָדֶיהָ וּמֵאִשָּׁה {בַּעֲלָה}.

אסור נשואים עם מואבי

הַתּוֹרָה (דברים כג, ד-ה) אוֹסֶרֶת עַל אִשָּׁה מִיִּשְׂרָאֵל לְהִתְחַתֵּן עִם גִּבּוֹר מִבְּנֵי עַמּוֹן וּמוֹאָב, אֲפֹלוּ אִם יִתְגִּירוּ. וְאִף שֶׁהֵם מִזְרַע לוֹט, אַחֲזֵנוּ שֶׁל אַבְרָהָם, וְקִרְוָבִים לִיִּשְׂרָאֵל, אִסְרָהּ הַתּוֹרָה לְהִתְחַתֵּן אִתָּם, מִשּׁוּם שֶׁלֹּא נִהְיָ אֲתָנּוּ בְּאֲנוּשִׁיּוֹת וְחִמְלָה. כְּשִׁיצְאוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם וְעָבְרוּ לְצַד עַמִּים אֵלוּ בְּנִדּוּיָהֶם בְּמִדְבָּר, לֹא הִסְכִּימוּ בְּנֵי עַמּוֹן וּמוֹאָב לָתֵת וְאֲפֹלוּ לִמְכֹּר אֶכֶל וְיָמִים לְיִשְׂרָאֵל.

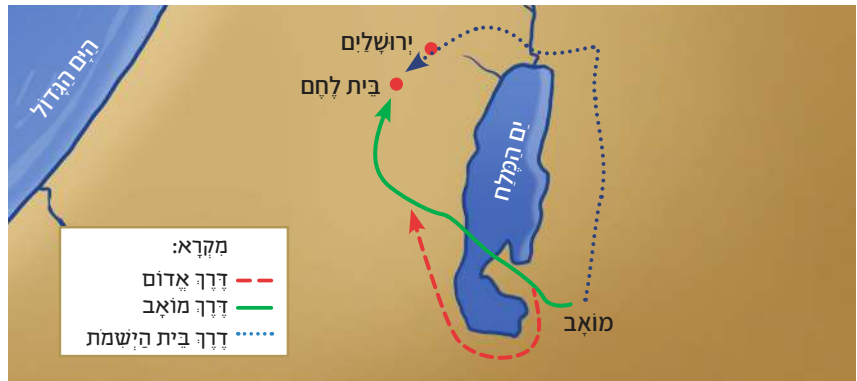
עם זאת, חז"ל מלמדים שאמנם אסור לישראלית להתחתן עם גבר מעמים אלה אך מתן לישראלי להתחתן עם אשה מעמים אלו אחרי שהתגיירה, והלכה זו התפרסמה בישראל לאחר הגעת רות לבית לחם.

נְעָמִי וּבְלוֹתֶיהָ הוֹלְכוֹת לְבֵית לָחֶם

ו וַתָּקֶם הָיָא וּבְלוֹתֶיהָ {הַנָּשִׁים שֶׁל בְּנֶיהָ} וַתֵּשֶׁב {חֲזָרָה} מִשְׁדֵּי מוֹאָב {אֶל בֵּית לָחֶם}. כִּי שָׁמָעָה בְּשִׂדָּה מוֹאָב כִּי פָקַד {זָכַר} יְהוָה אֶת עַמּוֹ {לְטוֹבָה, וְהַחֲלִיט} לָתֵת לָהֶם לָחֶם {הַרְעֵב הַסִּתִּים}. **ז** וַתֵּצֵא מִן הַמָּקוֹם אֲשֶׁר הָיְתָה שָׁמָּה, וּשְׁתֵּי בָלוֹתֶיהָ עִמָּהּ, וַתֵּלַכְנָה בְּדֶרֶךְ לָשׁוּב אֶל אֶרֶץ יְהוּדָה.

ח וַתֹּאמֶר נְעָמִי לְשְׁתֵּי בָלוֹתֶיהָ:

לָכֵנָה שִׁבְנָה {חֲזָרָנָה} אִשָּׁה לְבֵית אִמָּה {לָאִם שְׁלָה, לְמִשְׁפַּחְתָּה}, יַעֲשֵׂה יְהוָה עִמָּכֶם חֶסֶד {טוֹבָה} כַּאֲשֶׁר עֲשִׂיתֶם עִם הַמֵּתִים {בְּנֵי שְׁמֹתוֹ} וְעַמָּדִי {שְׁלֹא עֲזַבְתֶּם אוֹתִי אַחֵר שְׁמֹתוֹ בְּנִי}. **ט** יִתֵּן יְהוָה לָכֶם {בְּרָכָה}, וּמִצָּאֵן מִגֹּוֹחַ {שְׁלָה} אִשָּׁה בֵּית אִישָׁה {בַּעֲלָה, שֶׁתִּזְכְּנוּ לְהִתְחַתֵּן שׁוּב}. וַתִּשָּׁק לָהֶן, וַתִּשְׁאַנֶּה קוֹלָן וַתִּבְכֶּינָה.

נְעָמִי מְנַסֶּה לְשַׁכְנַע אֶת בָּלוֹתֶיהָ לָשׁוּב לְמוֹאָב

י וַתֹּאמְרָנָה לָּהּ {רוֹת וְעָרְפָה לְנְעָמִי}:

כִּי אַתָּה נָשׁוּב לְעַמָּךְ!

יא וַתֹּאמֶר נְעָמִי:

שִׁבְנָה {חֲזָרָנָה} בְּנָתִי, לָמָּה תֵּלַכְנָה עִמִּי? הַעוֹד לִי בָנִים בְּמַעֲי {בְּרַחֲמִי}, וְהִיוּ לָכֶם לְאֲנָשִׁים {הָאִם יִהְיוּ לִי עוֹד בָּנִים, שֶׁתִּזְכְּלוּ לְהִתְחַתֵּן אִתָּם}?

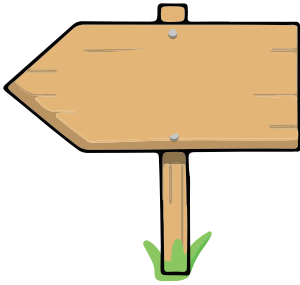
יב שִׁבְנָה בְּנָתִי, לָכֵן, כִּי זָכַנְתִּי מִהֵיוֹת לְאִישׁ {אֲנִי זָכַנָה בְּשִׁבְלִי לְהִתְחַתֵּן וּלְלָדֵת יְלָדִים}, כִּי {אֶפְלוּ אִם} אִמְרָתִי יֵשׁ לִי תִקְוָה, גַּם הִיטִי הַלֵּילָה לְאִישׁ {אֶפְלוּ הִיטִי מִתְחַתֶּנֶת עִבְשִׁי}, וְגַם {אֶפְלוּ} יְלָדָתִי בָנִים - **יג** הֲלָהֶן תִּשְׁבְּרָנָה {תִּחַכְכוּ} עַד אֲשֶׁר יִגְדְּלוּ? הֲלָהֶן תַּעֲנֶנָּה {תִּהְיוּ פְּעֻגוֹנוֹת וְתִחַכְכוּ שִׁיגְדֻלוּ} לְבָלוֹתֵי הָיִוֹת לְאִישׁ {בְּלִי שֶׁתִּתְחַתְּנוּ}?

יד {תַּעֲשֵׂוּ זֹאת} בְּנָתִי, כִּי מֵר לִי מְאֹד מִכֶּם {מִצְבִּי קָשָׁה מִשְׁלָכְנִי}, כִּי יֵצְאָה כִּי יָד יְהוָה {ה' הַעֲנִישׁ אוֹתִי}.

יד וַתִּשְׁנֶה קוֹלָן וַתִּבְכֶּינָה עוֹד, וַתִּשָּׁק עָרְפָּה לְחֻמוֹתֶיהָ {לְנְעָמִי, וְחֲזָרָה לְמוֹאָב}, וְרוֹת דָּבְקָה בָּהּ {לֹא נִפְרְדָּה מִמֶּנָּה}.

?

- 1.** מה שמעו נְעָמִי שָׁגַרְם לָהּ לְהַחֲלִיט לְחַזֵּר לְבֵית לָחֶם?
- 2.** לְדַעַתְכֶם, הָאִם חָשְׂשָׁה נְעָמִי לְחַזֵּר לְבֵית לָחֶם? מִמָּה חָשְׂשָׁה?
- 3.** כְּשֶׁהִבִּינָה נְעָמִי שֶׁבָלוֹתֶיהָ אֵינָן מִתְכַּוְּנוֹת רַק לְלוּוֹת אוֹתָהּ קִצָּת בְּדֶרֶךְ, אֵלָּא לְהַצְטָרֵף אֵלֶיהָ לְבֵית לָחֶם, הִיא אָמְרָה לָהֶן לְבֵית שֶׁל
4. מה אֲחַלָּה נְעָמִי לְרוֹת וְעָרְפָּה?

"עֲגוּנָה" הִיא אִשָּׁה שֶׁהִיְתָה נְשׂוּאָה, אָךְ כָּעֵת בַּעֲלָהּ אֵינָה נִמְצָא עִמָּהּ, וְהִיא אֵינָה יְכוּלָה לְהִתְחַתֵּן בְּשֵׁנִית. לְמִשְׁל, אִשָּׁה שֶׁהָלַךְ בַּעֲלָהּ לְמִלְחָמָה וְלֹא שָׁב, וְאֵין יוֹדְעִים אִם הוּא חַי אוֹ מֵת, וְלָכֵן לֹא בָרוּר אִם הִיא נְשׂוּאָה אוֹ אֶלְמָנָה, וְלָכֵן אֵינָה יְכוּלָה לְהִנָּשֵׂא שׁוּב.

נְעָמִי אוֹמְרָת לְבָלוֹתֶיהָ שֶׁלֹּא תִּהְיֶינָה אֶת עֲצָמֶן לְעֲגוּנוֹת מִרְצוֹן וְיִמְנְעוּ מִלְּהִתְחַתֵּן בְּשֵׁנִית.

?

- 1.** הָאִם קָבְלוּ רוֹת וְעָרְפָּה אֶת הַצָּעַת נְעָמִי?
- 2.** נְעָמִי אָמְרָה לְבָלוֹתֶיהָ שֶׁאֵין טַעַם שֶׁיֵּלְכוּ אִתָּהּ, כִּי הִיא אֵינָה יְכוּלָה לְהַצִּיעַ לָהֶן בָּנִים אַחֵרִים לְהִתְחַתֵּן אִתָּם, מִשְׁתֵּי סְבוֹת:
א. נְעָמִי כָּבַר וְלֹא תוּכַל לְהִתְחַתֵּן וּלְלָדֵת.
ב. אֶפְלוּ אִם תֵּלַד, יַעֲבֹד זְמַן רַב עַד שֶׁהַבָּנִים
- 3.** כִּיצַד הִגִּיבָה עָרְפָּה לְדַבְרֵי נְעָמִי?
- 4.** לְדַעַתְכֶם, הָאִם רָצָתָה נְעָמִי שֶׁבָלוֹתֶיהָ תִּבְּוֹאֶנָּה אִתָּהּ?
- 5.** לְדַעַתְכֶם, הָאִם נִשְׁקָה עָרְפָּה גַּם לְרוֹת?

במה חטאה משפחת אלימלך?

נעמי הכירה שהצרות באו לה מה, וכנראה הבינה שהיה בזה ענש לה ולמשפחתה. אך מה היה פשעם? נסו להסביר לפי דברי חז"ל:

א. "למה נענש אלימלך? – על ידי שהפיל לבן של ישראל עליהם... אלימלך היה מגדולי המדינה ומפרנסי הדור, וכשבאו שני רעבון (שנות רעב), אמר: עכשו כל ישראל מסבבין פתחי (יבקשו ממני מזון)..."
עמד וברח לו מפניהם (רות רבה א, ד).

ב. "אלימלך... היה ראש הדור... כיון שבא הרעב, מה עשה? הניח לארץ ישראל שממה, והלך לו לארץ מואב. והיה הקדוש ברוך הוא קוצף עליו, שהיה נשיאו של דורו, אמר... אלו עזבו בני והניחו את הארץ שממה!" (מדרש תנחומא בהר, ג).

מהו יבוס?

אדם נשוי שנפטר בלי להשאיר אחריו ילדים, יכול אחיו להתחתן עם האלמנה ולרשת את נכסי הנפטר, והילדים שיולדו להם יהיו מעין המשך לאח שנפטר. אך אם האח או האלמנה אינם מעוניינים להנשא, עורכים טקס הנקרא: "חליצה", ולאחריו יכולה האלמנה להנשא למי שתרצה.

- ❖ אחרי שהלכה ערפה, בקשה נעמי מרות להשאיר אתה.
- ❖ רות אמרה שהיא רוצה להיות חלק מהעם של נעמי.
- ❖ רות לא התחייבה להשאיר כל הזמן עם נעמי.
- ❖ רות אמרה לנעמי שהיא מאמינה במוותה בה'.
- ❖ רות נשבעה לנעמי כדי להוכיח לה שהיא מתכוונת ברצינות למה שהיא אומרת.
- ❖ נעמי ענתה לרות: "כי המות יפריד ביני ובינך".

רות דבקה בנעמי

טו ותאמר (נעמי לרות):

הנה שבה יבמתך (אשת האח של בעלך) אל עמה ואל אלהיה (לדת המואבים), שובי אחרי יבמתך.

טז ותאמר רות:

אל תפגעני כי (תרכי לבקש ממני) לעזובה, לשוב (למואב) מאחריך (ולחשאיך מאחורי).

כי אל אשר (להיכו ש) תלכי - אלה.

ובאשר תליני (במקום שתישני בלילה) - אליו, עמך - עמי.

ואלהיה - אלהי (אני רוצה להצטרף לישראל).

יז באשר תמותי - אמות, ושם אקבר (קרוב לקברך), כה יעשה יהוה לי וכה יוסיף (אני נשבעת)! כי (רק) המות יפריד ביני ובינך!

יח ותרא (נעמי) כי מתאמצת היא (רות) ללכת אתה, ותחדל לדבר אליה (לא נסתה עוד לשכנע אותה לשוב למואב).

נְעָמִי וְרוּת מְגִיעוֹת לְבֵית לֶחֶם

יט וּתְלַכְנָה שְׁתֵּיהֶם עַד בּוֹאֲנָה {עַד שְׂבֹאוֹ לְ} בֵּית לֶחֶם, וְיִהְיֶה כְּבוֹאֲנָה בֵּית לֶחֶם, וְתָהֵם {רַעֲשָׁה} כָּל הָעִיר עֲלֵיהֶן {כִּשְׂרָאוֹ אוֹתָן}, וְתֹאמְרֶנָּה {נִשּׁוֹת הָעִיר}: הִזָּאת נְעָמִי?!

כ וְתֹאמֶר אֲלֵיהֶן {נְעָמִי}:

אַל תִּקְרָאנָה לִי נְעָמִי, קִרְאֵנִי לִי מֶרְא {אִשָּׁה שֹׁמֵר וְרַע לָהּ}, כִּי הִמָּר שְׂדֵי לִי מָאֵד {ה' הֵבִיא עָלַי מְרִירוֹת וְצָרוֹת}. **כא** אֲנִי מִלֵּאָה הַלִּכְתִּי {עֲשִׂירָה וָאֵם לְבָנִים} - וְרִיקָם {בְּלִי דָבָר} הֵשִׁיבֵנִי יְהוָה. לָמָּה תִקְרָאנָה לִי נְעָמִי {מִלְשׁוֹן נְעִימוֹת}, וְיִהְיֶה עֲנָה כִּי {עֲנָה אוֹתִי, וְיֵשׁ שֹׁפְרָשׁוֹ: הָעִיד שִׁחְטָתִי}, וְשְׂדֵי {וְה'} הָרַע לִי {הֵבִיא עָלַי רָעוֹת}.

כב וְתֵשֵׁב נְעָמִי וְרוּת הַמּוֹאָבִיָּה כְּלָתָהּ עִמָּה {בְּבֵית לֶחֶם}, הַשֹּׁבָה מִשְׂדֵי מוֹאָב, וְהָמָּה בָּאוּ בֵּית לֶחֶם בְּתַחֲלָת {הַיָּמָן שָׁל} קֶצֶר שְׁעָרִים {סָמוּךְ לְחֶג הַפֶּסַח}.

הָאֵם רוּת וְעֶרְפָּה הַתְּגִירוֹ כִּשְׂנִשְׂאוֹ לַמַּחְלוֹן וּכְלִיוֹן?

לפי רבי מאיר (רות רבה א, ט), רוּת וְעֶרְפָּה נִשְׂאוּ לַמַּחְלוֹן וּכְלִיוֹן בְּלִי הַתְּגִיר, וְרוּת הַתְּגִירָה רַק לְאַחַר מוֹת מַחְלוֹן, בְּבוֹאָה לְבֵית לֶחֶם. אוּלַם, רַבִּי אֲבֵרָהָם אָבִן עֲזָרָא סְבוּר שֶׁהֵן כֵּן הַתְּגִירוֹ קֹדֶם לָהֶן, שֶׁהֵן נְעָמִי אוֹמֶרֶת לְרוּת: "שְׂבֵה יְבִמְתְּךָ אֵל עִמָּה וְאֵל אֱלֹהֶיהָ" - כְּלוּמָר, עֶרְפָּה עֲזָבָה אֶת הַיְּהוּדִיּוֹת, וּמִכָּאֵן שֶׁעַד עַכְשָׁיו הִיא כֵּן הִיְתָה חֵלֶק מִיִּשְׂרָאֵל, כִּי הַתְּגִירָה.

פָּרָק ב (בְּדִלּוּגִים) רוּת וּבְעִז נִפְגָּשִׁים

רוּת הוֹלֶכֶת לְלֶקֶט שְׂבָלִים

א וּלְנְעָמִי {הָיָה} מוֹדֵעַ לְאִישָׁה {קְרוֹב שֶׁל בְּעִלָּה} אִישׁ גְּבוּר חֵיל {אֲמִיץ וּבָעַל מַדּוֹת טוֹבוֹת} מִמִּשְׁפַּחַת אֱלִימֶלֶךְ, וְשֵׁמוֹ בְּעִז.

ב וְתֹאמֶר רוּת הַמּוֹאָבִיָּה אֶל נְעָמִי:

אֲלֵכָה נָא הַשָּׂדֶה וְאֶלְקָטָה כְּשִׂבָּלִים {אֶאֱסֹף אֶת הַשִּׂבָּלִים שֶׁמִּשְׂאֵרִים בְּשָׂדוֹת לְעֵנִיִּים} אַחֵר אֲשֶׁר אֶמְצָא חֵן בְּעֵינָיו {אַחֵר בְּעַל שָׂדֶה הַמִּסְתַּכֵּל בְּעֵין טוֹבָה עַל עֲנִיִּים}.

וְתֹאמֶר לָהּ:

לָכִי בְתִי.

ג וְתֵלֶךְ וְתִבּוֹא וְתִלְקָט בְּשָׂדֶה אַחֲרֵי הַקְּצָרִים. וַיָּקָר מִקְרָהּ {וּבְמִקְרָהּ הַמִּיָּחֵד לְרוּת. הִיְתָה זֹאת} חֲלָקַת הַשָּׂדֶה {הַשִּׁיָּטָה} לְבַעֲזָהּ אֲשֶׁר מִמִּשְׁפַּחַת אֱלִימֶלֶךְ.

ד וְהָיָה בְעִז בָּא מִבֵּית לֶחֶם {לְשָׂדֶה} וַיֹּאמֶר לְקוֹצְרִים {בְּרַף אוֹתָם}: יְהוָה עִמָּכֶם!

וַיֹּאמְרוּ לוֹ:

בְּרַכָּהּ יְהוָה!

?

1. מִי שֵׁם לֵב שֶׁנְּעָמִי וְרוּת הִגִּיעוּ לְבֵית לֶחֶם?
2. אִיזָה שֵׁם חֲשֵׁבָה נְעָמִי שֶׁמִּתְאִים לָהּ עֶכְשָׁיו?
3. מִדּוּעַ אָמְרָה נְעָמִי שֶׁהֵשֵׁם שֶׁלָּהּ אֵינוֹ מִתְאִים לְמַצָּבָה כְּעַתָּה?
4. מִתִּי הִגִּיעוּ נְעָמִי וְרוּת לְבֵית לֶחֶם?

"חֶסֶד שֶׁל אֶמֶת" -

חֶסֶד שֶׁנַּעֲשֶׂה בְּלִי כֹנֶה לְהַשִּׁיג רוּחַ אוֹ הַכֶּרֶת הַטּוֹב מִצַּד הַמִּקְבֵּל. בְּהִלָּכָה נִקְרָאת הַלְוִיָּת הַמֵּת: "חֶסֶד שֶׁל אֶמֶת", כִּי הַמֵּת אֵינוֹ יָכוֹל לְהַחְזִיר טוֹבָה לְמִי שֶׁלָּוָה אוֹתוֹ.

"קֶצֶר" הוּא הַעוֹנָה שְׂבֵה קוֹצְרִים, חוֹתְכִים, אֶת הַשִּׂבָּלִים בְּשָׂדוֹת. הַשְּׂעוּרִים מִקְדִּימוֹת לְהַבְשִׁיל, וְלָכֵן קֶצֶר הַשְּׂעוּרִים מִתְחִיל בְּנִיטָן, סָמוּךְ לְפֶסַח. לְעִמְתָּן, הַחֲטִים מִבְשִׁילוֹת מֵאַחֵר יוֹתֵר, וְקֶצֶרָתָן מִתְחִילָה בְּסִינּוֹן, סָמוּךְ לְחֶג הַשְּׁבוּעוֹת.

?

1. כִּיצַד כִּנְתָה נְעָמִי אֶת רוּת לְדַעְתָּכֶם, מִה נּוֹכַל לְלַמֵּד מֵהַכְּנוֹי שֶׁנִּתְּנָה לְכַלּוֹתֶיהָ?
2. אֲסוּף שְׂבָלִים כְּעִנִּי הוּא עֲבוּדָה קָשָׁה וְלֹא מִכְבֶּדֶת. רוּת הִלְכָה לְבַדָּה לְעֲבוּדָה זֹאת, וְלֹא בִקְשָׁה מִנְעָמִי לְבֹא אִתָּה. לְדַעְתָּכֶם, מִה אֶפְשָׁר לְלַמֵּד מִכָּן עַל מַדּוֹתֶיהָ?
3. הָאֵם יָדְעָה רוּת שֶׁהִיא מִלְקָטָה בְּשָׂדֶה הַשִּׁיָּטָה לְקְרוֹב מִשְׁפָּחָה שֶׁל נְעָמִי?

מה מתר לעניים לקחת משדה שבלים?

כשקוצרים שדה שבלים, מצוה להשאיר לעניים שלוש מתנות בשדה:

לקט – שבלים שנפלו בעת הקציר.

שכחה – חבילת שבלים שנשכחה בעת הקציר.

פאה – חלקת אדמה לא קצורה בקצה השדה.

בימינו לא יטרחו העניים להגיע לשדה לאסוף שבלים, ולכן אין מצוה להשאיר לקט, שכחה ופאה.

1. לאחר שגלה בעז שרות היא כלת נעמי, הוא אמר לה שלא לקט שדה אחר.
2. בעז מזכיר שני דברים טובים שעשתה רות:
א. היא תמכה ב.....
ב. היא החליטה להצטרף ל.....
למרות הקשי.
3. במה ברח בעז את רות?

תקנת חז"ל שנלמדה מבעז

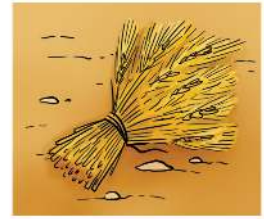
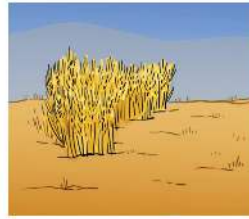
במשנה במסכת ברכות (ט, ה) מובאת תקנה, שהמברך את חברו, יברכו בשם ה', ואין בזה משום זלזול בשם ה', ותקנה זו נלמדת מהמספר כאן על בעז.

"תמול שלשום" – אין הכוונה רק אתמול ושלשום, הימים האחרונים, אלא למה שהיה עד עכשו. בטוי זה מופיע פעמים רבות בתנ"ך, וגם היום משתמשים בו במשמעות זו.

חידה

איזה איור מתאים לכל אחת מהמתנות שמשאירים לעניים בשדה?

המפגש בין רות לבעז

ח ויאמר בעז אל רות:

הלוא שמעת בתי {שמעי רי}, אל תלכי ללקט בשדה אחר. וגם לא תעבורי מזה {למקומות אחרים בשדה}, וכה תדבקני {תצמדי} עם נערתִי {בשדה זה}.

...

יא ויען בעז ויאמר לה:

הגד הגד לי כל אשר עשית את {למען} חמותך אחרי מות אישך {בעלך} ותעזבי אבִיךָ ואמך וארצִי מולדתך ותלכי אל עם אשר לא ידעת תמול שלשום {לא הברך בעבר}. יב ישלם יהוה פעלך {שכר על מעשהך} ותהי משכרתך שלמה מעם יהוה אלהי ישראל אשר באת לחסות תחת כנפיו {להתגורר ולהצטרף לעם ישראל}.

ישלם ה' לאדני?

בתל ערד נמצאה כתבת דיו על שבר כלי חרס (אוסטרקון), הכתבת היא חלק ממכתב ששלח יהוכל לגדליה, ובו הוא מברך אותו: "ישלם ה' לאדני". מכאן אפשר ללמד שברכת בעז לרות: "ישלם יהוה פעלך" היתה ברכה השגורה בפי העם.

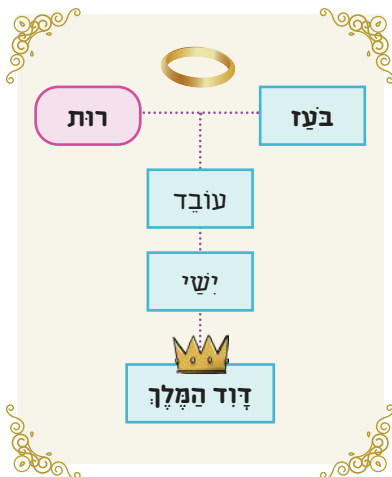

פרק ד (בדלוגים) הולדת עובד

?

1. איזה רכוש עבר לבעז לאחר שהתחתן עם רות?
2. כיצד רואים בפסוקים שבעז התכונן לקרא לשדות שירש: "שדות מחלון"?
3. הזקנים והעם מברכים:
 - א. את רות - שתהיה משמעותית לעם ישראל כמו.....
 - ב. את בעז - שיצליח ו..... שמו.
 - ג. את ילדי רות ובעז - שיהיו חשובים כמו ילדי.....

שושלת היחסין של דוד המלך

?

1. הנשים ברכו את נעמי שהילד יהיה מגדולי....., ולכן יהיה שמו מפרסם.
2. נעמי היתה ה..... של הילד.
3. לדעתכם, מה אפשר ללמד מהעבדה שהשכנות שמחות כל כך עם נעמי ונותנות את השם לילד?

נשואי בעז ורות

ט ויאמר בעז לזקנים {הזקנים בבית הדין} וכל העם:

עדים אתם היום כי קניתי את כל אשר לאלימלך {את כל רכושו} ואת כל אשר לכליון ומחלון {כל רכושם} מיד נעמי. וגם את רות המאבקה אשת מחלון קניתי לי {מדתתי} לאשה, להקים שם המת {שמו של מחלון בעלה של רות} על נחלתו {שדותיו}, ולא יכרת {ישכח} שם המת מעם אחיו {משפחתו} ומשער מקומו {ומאנשי עירו}. היוצאים מהשער, עדים אתם היום {על קדושי לרות}!

יא ויאמרו כל העם אשר בשער והזקנים:

עדים {אנחנו}!

{וכברו אותם} יתן יהוה את האשה {רות} הבאה אל ביתך כרחל וכלאה, אשר בנו שתיהם את בית ישראל {בית יעקב אבינו}. ועשה חיל באפרתה {תצליח ותגדל חשיבותה}, וקרא שם בבית לחם {יתפרסם שמה}. יב ויהי ביתך כבית פרץ אשר יצדה תמר ליהודה, מן הצרע {הילדים} אשר יתן יהוה לך מן הנצרה הזאת {מרות}.

הולדת עובד

יג ויבן בעז את רות, ויהי לו לאשה, ויבא אליה, ויתן יהוה לך הריון, ותלד בן. יד ותאמרנה הנשים אל נעמי:

ברוך יהוה אשר לא השבית לך גאל היום {השאר המשור למשפחתך}, ויקרא שמו בישראל {ויהיה מגדולי ישראל}! טו והיה לך למשיב נפש {למנחם}, ויש שפרשו כאילו חייב את נפש מחלון {ולכלכל את שיבתה} {לחייב את זקנותה}, כי כלתה אשר אהבתה ילדתה, אשר היא טובה לך {יותר} משבעה בנים!

טז ותקח נעמי את הילד ותשתהו בחיקה {החזיקה באזור שבין ידיה לגופה}, ויהי לו לאמנת {מטפלת}. יז ותקראנה לו השכנות שם, לאמר: ילד {כאלו שנוצר} בן לנעמי, ותקראנה {השכנות} שמו: עובד, הוא אבי ישי, אבי דוד {המלך}.

חידה

1. אין אצלי מה שיש בשם שלי.
2. השם שלי לא בא מאמי.
3. הכרתי אותו במקרה.
4. כלנו ראינו.

שמות זהים לשני ישובים

מדוע הכתוב מצין כאן שבית לחם נמצאת ביהודה? לכאורה דבר זה כבר ידוע! יתכן שהכתוב רצה להדגיש שמדבר בבית לחם שבנחלת יהודה מכיון שבפרק יט בספר יהושע מזכרת בין ערי זבולון עיר אחרת שנקראת בית לחם. בתקופה הקדומה מקימי הישוב הם שבחרו את שמו על דעת עצמם בלבד, וכך קרה לעתים ששני ישובים נקראו באותו השם ממש, כמו במקרה של בית לחם. בימינו קימת "ועדת השמות הממלכתית", הממנה על נתינת שמות לישובים בארץ, והיא מודאת שלא יקראו שני ישובים באותו השם.

בסימן טוב ובמזל טוב

אנו מזמינים אתכם להשתתף בשמחת

מכבדנו

בעז בן שלמון עם רות

החפה תתקיים בשער העיר בית לחם
העדים יהיו.....?

באאו קשואלה

אלו הייתם אתם כותבים את ההזמנה לחתונה, איך הייתם מתארים בה את רות?

חידה

מה הקשר בין כל אחד מהאיורים הללו לפרקים שלנו?

מעוניינים בדפי לימוד נוספים למועדים מיוחדים או מידע על הספרים שלנו?
סרקו את הקודר (QR):

סדרת "התנ"ך שלנו" מאת אלון חזני

עריכת לשון: עומר פדור | ניקוד: הרב ישראל אליצור | איורים: נעמה להב | עימוד: דגנית סטנייזקי

צילום מכתבי ערד: https://commons.wikimedia.org/wiki/Category:Arad_letters

© כל הזכויות שמורות | להארות והערות: 052-3567930 alon.hazani@gmail.com

פרקים מתוך "התנ"ך" שלנו - מגילת רות

להזמנת ספרים פנו למכון התורני אור עציון 08-8502822 // www.machon.oretzion.com

לפרטים אודות קהילות לומדות תנ"ך: 052-3567930